כדאמרינן מעיקרא. טעמייה דר' עקיבא משום שתי רשעיות הוא דקאמרת חייבי כריתות נמי שתי רשעיות הן דאכתי עונש כרת עליו לא פסיקא מילתא לכרת הואיל והוא תלוי בתשובה: **ורבנן.** רבי ישמעאל ור"ע: **לחלק.** לפי שכלל כל העריות בכרת אמת כדאמרינן מעיקרא שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן מאי אמרת הא לא עבוד תשובה לא פסיקא מילתא לכרת רבי יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות ורבנן כרת באחותו למה לי לחלק וכדרבי יוחנן [6]דאמר רבי יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם [7]אחד חייב על כל אחת ואחת ורבי יצחק לחלק מנא ליה נפקא ליה [1]מואל אשה בנדת טומאתה לחייב על כל אשה ואשה ורבנן נמי תיפוק [2]ליה מהא אין הכי נמי ואלא כרת דאחותו למה לי לחייבו על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו פשיטא הרי גופין מוחלקין הרי שמות מוחלקין אלא [3]לחייבו על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו והיכי משכחת לה [4]ברשיעא בר רשיעא ור' יצחק הא מנא ליה נפקא ליה מק"ו (ו) דתניא [5]אמר ר"ע שאלתי את רבן גמליאל ורבי יהושע באיטליז של עימאוס שהלכו ליקח בהמה למשתה בנו של ר"ג הבא על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו מהו [6][אינו] חייב על כולן אלא אחת או חייב על כל אחת ואחת אמרו לו זו לא שמענו אבל שמענו [7]הבא על חמש נשים נדות בהעלם אחד שחייב על כל אחת ואחת ונראין דברים מק"ו ומה נדה שהיא שם אחד חייב על כל אחת ואחת כאן ששלשה שמות לא כל שכן ואידך ק"ו פריכא הוא מה לנדה שכן גופין מוחלקין (ז) ולאידך נמי האי ודאי ק"ו פריכא הוא אלא נפקא ליה [2]מאחותו דסיפא ואידך אחותו דסיפא למה לי לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו לומר [3]שאין עונשין מן הדין ואידך איבעית אימא גמר עונש מאזהרה ואיבעית אימא נפקא ליה מאחותו

מאחותו

[6]קשה ליפנא דקוס עשה דמשמע דליכא בהן שום לאו הקשה הר"ר שלמה מדרוי"ש [7](דמ"מ קשה) נהי דקרבן לא בעי מזהרה מ"מ הכך דליכא אלא חד כרת כמו מפטם וסך דלא ידעינן דחלוקין לחטאות אלא משום שהם נאין מוחלקין לרבי אלעזר דאמר רבי אושעיא ואלטריכו לחלק א"כ לא ליקי עלייהו כי היכי דבעינן למימר אי קרבן בעי מזהרה דלא לקי אלא דכריתות וי"ל דמ"מ נהי דאלטריכו לחלק בשביל זה לא נמנע מללמוד ממנו מלקות כיון דידעינן בהו חיוב קרבן בלא לאו נהי דחילוק לא ידעינא אלא מלאוין מ"מ יקלו:

[1]**לאפוקי** הני. פסח ומילה (ד) דנקוט עשה ניהו קשה ל"ל היקשא לאפוקי פסח ומילה תיפוק ליה מדאמרינן בת"כ ועשה אחת יצא מסית ומדיח ומקלל אביו ואמו ועדים זוממין שאין בהן מעשה דאין בהן קרבן וה"ה פסח ומילה דאי מימנע ולא עביד ליכא מעשה ושמא י"ל דאלטריך דרשא דהכא משום דבת"כ איכא דרשא אחריתי דמפרש מסית ומדיח דלאו בני קרבן נינהו משום דבעינן דומיא דעבודת כוכבים דיש בו כרת ופסח ומילה הוו בכרת והוה אמינא דהויין בקרבן מיהו ממילה קשה למה לי קרא דהא לא הויא בכרת דומיא דעבודת כוכבים דהא לעולם לא יתברר שיהא בכרת עד שימות דלעולם יכול למול עצמו וליפטר מכרת וי"ל דלעולם כל זמן שלא מל עונש כרת עליו: **ההוא** מיבעי ליה לחייבו על אחותו שהיא בת אביו ובת אמו. וא"ת ל"ל (ה) נקדושים תיפוק ליה גבי אזהרה כתיב אחותך היא יתירא לאחותו בת אביו ובת אמו וכתיב (ויקרא יח) ונכרתו הנפשות העושות וי"ל דונכרתו לא קאי אלא אעריות המפורשות בהדיא ונהי דנקרא כתיב ערות בת אשת אביך מולדת אביך אחותך היא מ"מ מייתי טפי מאחותו שהיא מאשת אביו ובת אביו אבל בת אביו ובת אמו (ומאונסים) לא ידעינן אלא מיתורא דקרא אחותך היא:

ואידך. (ו) רבי יצחק גמר עונש מאזהרה. תימה דבכריתות פ"ק (דף ג.) א"ר יצחק עונשין מן הדין דקאמר לר' יצחק כדאית ליה ולרבנן כדאית להו לומר דאין עונשין מן הדין וכן לקמן בפרקין (דף יז:) דקאמר אפי' למאן דאמר עונשין מן הדין כו' ופי' דהיינו ר' יצחק ותימה דבכל שינויי דהכא משמע דשפיר אית ליה לר' יצחק דאין עונשין מן הדין וגרסה דלהאי שינויא דקאמר גמר עונש מאזהרה סבר ר' יצחק דעונשין מן הדין דהכי פירושא גמר עונש מאזהרה משום דאיכא קל וחומר להעניש וכיון דהשווה באזהרה הוא הדין נמי בעונש כיון דאיכא קל וחומר להעניש ומעתה אמר רבי יצחק בכל דוכתי נמי עונשין מן הדין דהיינו היכא (ו) שאין לריך לענין אזהרה ומהאי טעמא היכא דגמיר עונש מאזהרה היינו דוקא דאיכא להעניש מן הדין דאם לא כן בחייבי לאוין נמי כגון גבי ממזר עמוני ילף בהם עונש כרת מהאי טעמא דגמר עונש מאזהרה דכי היכי דהשווה לענין אזהרה הוא הדין לענין עונש אלא כדפי' דדוקא משום דאיכא להעניש מן הדין קאמר (גמר) עונש מאזהרה כך נראה למשי"ח ולריך עיון: (ו)**הכי** גרים רש"י ואידך סבר לה כר"א דאמר שני לאוין וכרת אחד חלוקים לקרבן והלכך במפטם וסך דחלוקין בלאוין ידעינן שחלוקין לחטאות וא"ת כיון דלאוין מוחלקין א"כ ל"ל אחותו דסיפא דדרש לחלק תיפוק ליה דלאוין מוחלקין ופי' בקונטרס דכיון דאתא להכי בעריות נמי לא בעי חילוק ולא אלטריך ליה למדרש אל אשה דנעיל ולא דרש אחותו לחלק ואייתר ליה עיקר (ח)[קרא דכרת] באחותו לדונו בכרת ולא במלקות ואחותו (ו)דסיפא לאחותו שהיא בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין (ח) ואחותו דרשא לא אלטריך ליה ולדרשא אחריתא אתיא אי נמי אורחיה דקרא הוא עוד יש מפרשים דשפיר אלטריך דרשא לאחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו דנהי דאיכא לאוין מוחלקין מ"מ הואיל והם גוף אחד אימא לא ליחייב אלא אחת דלא דמי למפטם וסך שהם עבודות מוחלקות ושפיר אתי (ט) מרבי אלעזר אבל בפרק קמא דכריתות (דף ג.) משמע כפירוש הקונטרס דפריך אהא מילתא וכי מאחר דלאוין מוחלקין בו כרת באחותו למה לי פי' דדרשינן מינה חילוק בעריות ואליבא דר"א תיפוק ליה חילוק משום דלאוין מוחלקין כמו מפטם וסך ומאי פריך והא לא דמי כדפירשתי לכן נראה כפירוש הקונטרס:

ההוא

מסורת הש"ס

(א) כריתות כ: יבמות נה., (ב) לקו. יעב"ץ, (ג) כריתות עו., (ד) רש"א חייב א' על כולן, (ה) (לעיל ה: מהדורין נד. וש"נ), (ו) [יבמות כב:], (ז) רש"א [ועי' רש"ל], (ח) רש"א. שמעינן מלישנא, (ט) רש"א מ"ז, (י) שייך לעיל סוף ע"ב, (כ) רש"ל מ"ז, (ל) זה שייך לע"ב, (מ) רש"א, (נ) רש"ל. דרשא,

תורה אור השלם

1. וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ:
ויקרא יח יט

2. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם עֶרְוַת אֲחֹתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:
ויקרא כ יז

הגהות הב"ח

(א) גמ' דתנן אמר ר' עקיבא. נ"ב משנה פ"ג דכריתות: (ב) שם ואידך נמי הא' ולא: (ג) רש"י ד"ה לחלק וכו' אם עשאה עס: (ד) תוס' ד"ה לאפוקי הני פסח ומילה דקום: (ה) ד"ה ההוא וכו' וא"ת ל"ל מקרא דבקדושים תיפוק ליה דגבי אזהרה: (ו) ד"ה ואידך פי' ר' יצחק וכו' וה"פ גמר עונש: (ז) בא"ד דהיינו היכא דשוין לענין אזהרה ומהאי טעמא דהכא דגמיר עונש מאזהרה דהיינו דוקא משום דאיכא להעניש מן הדין וכו' ממזר ועמוני: (ח) ד"ה הכי גרס וכו' שאין עונשין מן הדין ואחותו דריסא: (ט) בא"ד אתי מדרבי אלעזר:

מוסף רש"י

חייב על כל אחת ואחת. ואי לא כתב אלא חד כרת אכולהו, הוי אמינא היכא דעבדינהו לכולהו בהעלם אחד לא ממיית אלא חד, השתא הוי דגר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו, דמה אחותו מיוחדת שהיא ערוה וחייבין עליה בפני עצמה, אף כל שהיא ערוה חייבין עליה בפני עצמה (יבמות נה.). **באיטליז.** שוק של עימאוס. שם העיר (כריתות טו.). שאין עונשין מן הדין. מדין קל וחומר, דיש ממזרות ומלות עשה והלכות עבודה ופסולי קדשים אמה למד מק"ו אבל לא מאזהרות ועונשין (חגיגה יא.).

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ד מהלכות שגגות הלכה ה' סמג עשין ריג:
יד ב ג מיי' שם הל"ה:
טו ד מיי' שם פ"ה הל' ג' סמג שם:

רבינו חננאל

[טעמא דרבי] עקיבא לעולם שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן מאי קושיא הא לא עשו תשובה לא פסיקא מילתא דכרת דכל אימת דעשה תשובה מוחלין לו אבל מיתות ב"ד אינו כן: ר' יצחק אמר חייבי כריתות בכלל היו. פי' אלו שפירשה בהן התורה כרת כגון אחותו וכיוצא בה הן בכלל כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם ה) ולמה יצא כרת ונכתבה באחותו לדונן בכרת ולא במלקות. ורבנן כרת באחותו למה להו לחייבו על אחותו שהיא (היא) אחות אביו והיא אחות אמו. משכחת לה ברשיעא בן רשיעא אמר ר' אדא בר אהבה כגון שבא אביו על אמו והוליד שתי בנות וחזר ובא על אחת מהן והוליד בן ובא איתו הבן על אחות אמו שהיא אחותו מאביו והיא אחות אביו מן האם וזהו רשיעא בן רשיעא ומפורש בכריתות פ"ג (דף מו ע"א) אבל לחלק שאם שגג מביא קרבן על כל אחת מהן נפקא להו מואל אשה בנדת טומאתה לחלק על כל אשה ואשה:

ה) כפירוש רש"י:

כדאמרינן מעיקרא שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה מוחלין להן מאי אמרת הא לא עבוד תשובה לא פסיקא מילתא לכרת רבי יצחק אומר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות ורבנן כרת באחותו למה לי לחלק וכדרבי יוחנן דאמר רבי יוחנן שאם עשאן כולם בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת ורבי יצחק לחלק מנא ליה נפקא ליה מואל אשה בנדת טומאתה לחייב על כל אשה ואשה ורבנן נמי תיפוק ליה מהא אין הכי נמי ואלא כרת דאחותו למה לי לחייבו על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו פשיטא הרי גופין מוחלקין הרי שמות מוחלקין אלא לחייבו על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו והיכי משכחת לה ברשיעא בר רשיעא ור' יצחק הא מנא ליה נפקא ליה מק"ו דתניא אמר ר"ע שאלתי את רבן גמליאל ורבי יהושע באיטליז של עימאוס שהלכו ליקח בהמה למשתה בנו של ר"ג הבא על אחותו שהיא אחות אביו שהיא אחות אמו מהו [אינו] חייב על כולן אלא אחת או חייב על כל אחת ואחת אמרו לו זו לא שמענו אבל שמענו הבא על חמש נשים נדות בהעלם אחד שחייב על כל אחת ואחת ונראין דברים מק"ו ומה נדה שהיא שם אחד חייב על כל אחת ואחת כאן ששלשה שמות לא כל שכן ואידך ק"ו פריכא הוא מה לנדה שכן גופין מוחלקין ולאידך נמי האי ודאי ק"ו פריכא הוא אלא נפקא ליה מאחותו דסיפא ואידך אחותו דסיפא למה לי לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין מן הדין ואידך איבעית אימא גמר עונש מאזהרה ואיבעית אימא נפקא ליה מאחותו

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

ההוא לתרומה הוא דאתא. ותימה דהיכן מצינו חומר בתרומה מבקדשים דבכל קדש לא תגע מוקי לה רבי יוחנן לנגיעת תרומה אלמא לקי ובנגיעה דקדש לא לקי ותירץ הר"ר שלמה מדרוי"ש נ"ע דהכי קאמר ההוא לנגיעת תרומה הוא דאתאי לאמעוטינן דפוסל תרומה עד מלאת ימי טהרה שהיא כטבול יום ולא קאמר דאיכא מלקות בנגיעת תרומה אבל מכל מקום קשה דאין קאמר רבי יוחנן דקרא דכתיב ביה קדש דמיירי בתרומה וי"ל משום דגבי האי קרא כתיב עד מלאת ימי טהרה ובקדשים עד לאחר כפרה אי נמי על כרחך צריך לאוקמה בתרומה דלקדשים נפקא לן מגזירה שוה דטומאתו טומאתו גמיר ליה: **כל** לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו. תימה דהא לאו דגזילה שקדמו עשה דוהשיב הגזלה אשר גזל ואפ"ה אין לוקין עליו וי"ל דשאני גבי לאו דגזילה שאין לקיים העשה אלא לאחר שגזלה והלכך לאו שניתק מעליו הוא אבל קדמו אלא היינו הכא לאו דוקא קדמו אלא היינו דשייך העשה קודם שעבר הלאו:

תניא

מאחותו דרישא ואידך ההוא מיבעי ליה לחלק [א]כרת למפטם ולסך ואידך סבר [ב] כר' אלעזר א"ר הושעיא [ג]דאמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא כל מקום שאתה מוצא שני לאוין וכרת אחד חלוקין הן לקרבן ואי בעית אימא [ד] לא סבר לה כר' אלעזר ונפקא ליה [1]מואיש אשר ישכב את אשה דוה ואידך ההוא מיבעי ליה לכדרבי יוחנן [2]דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מנין שאין האשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה שנאמר ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה וגו' [3]מלמד שאין האשה טמאה עד שיצא מדוה דרך ערותה: וטמא שאכל את הקדש: בשלמא הבא למקדש טמא כתיב עונש וכתיב אזהרה עונש דכתיב [2]את משכן ה' טמא ונכרתה אזהרה [3]ולא יטמאו את מחניהם אלא טמא שאכל את הקדש בשלמא עונש כתיב [4]והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה אלא [5]אזהרה מנין ריש לקיש אומר [5]בכל קדש לא תגע רבי יוחנן אומר תני ברדלא אתיא טומאתו טומאתו כתיב הכא וטומאתו עליו ונכרתה וכתיב התם [2]טמא יהיה עוד טומאתו בו מה להלן עונש ואזהרה אף כאן עונש ואזהרה בשלמא ריש לקיש לא אמר כרבי יוחנן [7]גזירה שוה לא גמיר אלא ר' יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש אמר לך ההוא [8]אזהרה לתרומה וריש לקיש אזהרה לתרומה מנא ליה נפקא ליה [6]מאיש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב [7]אי זהו דבר שהוא שוה בזרעו של אהרן הוי אומר זו תרומה ואידך ההוא לאכילה והא לנגיעה וריש לקיש האי בכל קדש לא תגע להכי הוא דאתא ההוא מיבעי ליה לטמא שנגע בקדש דאיתמר [9]טמא שנגע בקדש ריש לקיש אומר לוקה רבי יוחנן אומר [10]אינו לוקה ריש לקיש אומר לוקה בכל קדש לא תגע רבי יוחנן אומר אין לוקה ההוא אזהרה לתרומה הוא דאתא טמא שנגע בקדש מדאפקיה רחמנא בלשון נגיעה (נ) [11]אזהרה (לאוכל) אתקוש קדש למקדש ואכתי להכי הוא דאתא ההוא מיבעי ליה לטמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים דאיתמר טמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים ריש לקיש אומר לוקה רבי יוחנן אומר [12]אינו לוקה ריש לקיש אומר לוקה בכל קדש לא תגע לא שנא לפני זריקה ולא שנא לאחר זריקה רבי יוחנן אומר אינו לוקה רבי יוחנן לטעמיה דאמר [13]קרא טומאתו טומאתו וכי כתיב טומאתו לאחר זריקה הוא דכתיב ההיא מבכל קדש נפקא תניא כוותיה דריש לקיש [14]בכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל אתה אומר אזהרה לאוכל או אינו אלא אזהרה לנוגע ת"ל בכל קדש לא תגע ואל המקדש וגו' מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה אף [15]כל דבר שיש בו נטילת נשמה ואי בנגיעה מי איכא נטילת נשמה אלא באכילה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן [16]כל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו

אמרו

תרומה: **טמא שנגע בקדש כו'**. תירוצא הוא דמתרץ ר"ל: **מדאיתקש קדש למקדש**. כהאי קרא בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא ודרשינן לקמן מה מקדש יש באזהרתו שהבא אל המקדש טמא בכרת אף אזהרת קדש דבר שיש בו נטילת נשמה והיינו אכילה שענוש עליה כרת דאילו בנגיעה ליכא כרת: **ר' יוחנן לטעמיה**. דאמר אזהרה לאוכל קדש בטומאתו נפקא מטומאתו טומאתו והוא וטומאתו עליו דכתיב בענוש דקדש לאחר זריקה הוא דתניא בתורת כהנים [ו] ומייתינן לה במנחות נפ' שלישי (דף כה:) יכול יהו חייבין עליו משום טומאה קודש זריקה תלמוד לומר [ויקרא ז] כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר וגו' הניתר לטהורים חייבין עליו משום טומאה שאין ניתר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה: **הוא מכלל**. מרבויא דבכל דריש רש לקים אף לפני זריקה: **תניא כרש לקים**. דיליף אזהרה לטמא שאכל את הקדש מבכל קדש לא תגע: **כל לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו**. הא אתא לאמעוטינן דאפילו למאן דאמר לאו הניתק לעשה אין לוקין עליו כדתניא [ז] לא תותירו והנותר תשרפו (שמות יב) בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו שנתק הכתוב את העשה להיות עשוי של לאו ותקונו לומר לא תעשה כך ואם עשית עשה זאת והפטר ואשמעינן רבי יוחנן הני מילי בעשה הבא אחר הלאו שאין אתה יכול לקיימו אלא לאחר עבירת הלאו אבל עשה שקדם את הלאו ואתה יכול לקיימו קודם עבירת הלאו אין זה ניתוק הלאו ואפילו תקיימנו אחר עבירת הלאו לא נפטרת מן המלקות:

אמרו

מאחותו דריסא. דמלי למכתב כי יקח את בת אביו או בת אמו: **למפטם וסך**. דהוו נמי שני לאוין וכרת אחד והולרך לנו לאחלק ביניהם כמו שהולרך חילוק בערוות אם אינו ענין כאן תנהו ענין להו: **ר"ג לה לסך שיעתא ההוא מיבעי ליה לאלק כרת למפטם וסך ואידך סבר לה כר"א ר"ל הושעיא כו'**. והכי פירושא ואידך ס"ל כר"א דאמר עלה שהלאוין מחלקין לחטאות ועל מפטם וסך אמרי' במס' כריתות (דף ג.) שהן שני לאוין על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו כמוהו [שמות ל] וכרת אחת אים אשר יקרא כמוהו ואשר יתן ממנו וגו' (ד) חילוק חטאו' ביניהם שהלאוין מחלקין לחטאות וכיון דאתו להכי בעריות נמי לא בעי חילוק ולא מלטריך ליה למדרש אל אשה דלעיל ואייתר ליה עיקר קרא לכרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות ואחותו דסיפא לחייבו על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו ואחותו דרישא לחייבו על אחותו בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין מן הדין. ואיבעית אימא אי נמי לא סבר לה לדר' אלעזר נפקא ליה חילוק בעריות מן ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגו' דכתיב ביה כרת יתירא לומר שחייבין עליה לעצמה וממנה תלמד כל הכלל ואם אינו ענין לגופה דהא נפקא לן מואל אשה לחלק על כל אשה תנהו ענין לשאר שני לאוין וכרת אחת כגון מפטם וסך: **שילא מדוה דרך ערוסה**. לאפוקי דרך דופן דלא: **אלא אזהרה מנלן**. ליכא למימר מבקדשים לא יאכל וגו' (ה)דלא מייתי בקדשים אלא בתרומה דכתיב ביה אים אים מזרע אהרן דבר הבא בזרעו של אהרן ומוקמינן ליה [ויומא עד.] בתרומה שהיא שוה באנשים ובנשים ולא בחוזרת שאינה חוזרת לחזה ושוק וחוזרת לתרומה: **מבכל קדש לא תגע**. ודרשינן ליה לקמן אזהרה לאוכל: **תני ברדלא**. שם חכם: **כתיב וטומאתו עליו**. בטמא שאכל את הקדש וכתיב עוד טומאתו בו בבא אל המקדש טמא: **גזירה שוה לא גמר**. ולא למדה מרבו: **ששוה בזרעו של אהרן**. באנשים ובנשים אבל קדשים אינן נאכלין אלא לזכרים. וכי תימא בחוזרת כגון אלמנה וגרושה וזרע אין לה דאמר מר חוזרת לתרומה ואינה חוזרת לחזה ושוק והכי מפרשינן לה ביבמות (דף פז.): **ההוא אזהרה לתרומה**. לנגיעת

ט) ל"ל דייק מקדש לא תגע דהוא אזהרה לאוכל ומנגע מיותיה וכו':

טז א מיי' פ"א מהלכות כלי המקדש הלכה ד והלכה ה סמג לאוין רלב רלג:

יז ב מיי' פ"י מהלכות איסורי ביאה הלכה ה סמג לאוין קיא טור"ע יו"ד סי' קצד סעיף יד:

יח ג מיי' פי"ח מהלכות פסולי המוקדשין הלכה י"ג:

יט ד מיי' פ"ז מהלכות תרומות הלכה ח:

כ ה מיי' פי"ח מהלכות פסולי המוקדשין הלכה י"ב:

כא ו מיי' שם הלכה טז:

רבינו חננאל

וכר' אלעזר אמר רבי אושעיא דאמר כל מקום שאתה מוצא שני לאוין וכרת [אחד] כגון המפטם והסך שמן המשחה שנאמר על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו כמוהו הנה ב' לאוין וכתי' איש אשר ירקה כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו הנה כרת על הרוקח ועל הנותן על זר (כי כל) [כל כן] האי גוונא חלוקין הן לקרבן. ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה מלמד שאין אשה טמאה עד שיצא (ממנה) [מדוה] דרך ערותה. הבא למקדש טמא אזהרתיה מולא יטמאו את מחניהם עונש את (מקדש) [משכן] ה' טמא ונכרתה. טמא שאכל את הקודש עונש שנאמר והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה. אזהרה ריש לקיש אמר מבכל קדש לא תגע. דייק [מקדש] לא תגע (ו) תניא כותיה בכל קדש לא תגע אזהרה לאוכל או אינו אלא אזהרה לנוגע ת"ל בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבוא מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שכתב בו נטילת נשמה והיא כרת מפורש ביבמות פרק הערל (דף עה. ע"ש) אף קדש דבר שכתב בו נטילת נשמה והוא כרת למעוטי נגיעה דלא אשכחנן דכתי' ביה כרת. והא דאמר ריש לקיש טמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דם לוקה דייק מבכל קדש. ועוד דייק מדאפקא רחמנא לאכילה בלשון נגיעה מיכן לנוגע בקדש והוא טמא לוקה. ור' יוחנן לטעמיה שנאמר והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ואינו ראוי לאכילה אלא לאחר זריקה דאי לפני זריקה למה לי משום טומאה תיפוק לי' אכתי לא נראה לאכילה. כל לא תעשה שקדמו עשה לוקה עליו

תורה אור השלם

1. ואיש אשר ישכב את אשה דוה וגלה את ערותה את מקרה הערה והיא גלתה את מקור דמיה ונכרתו שניהם מקרב עמם:

ויקרא כ יח

2. כל הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משכן יי טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה עוד טמאתו בו:

במדבר יט יג

3. מזכר עד נקבה תשלחו אל מחוץ למחנה תשלחום ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שכן בתוכם:

במדבר ה ג

4. והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליי וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: ויקרא ז כ

5. ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה:

ויקרא יב ד

6. איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר והנגע בכל טמא נפש או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע:

ויקרא כב ד

גליון הש"ס

גמ' כל לא תעשה שקדמו עשה. עי' פסחים דף לה ע"א תוס' ד"ה לא תוליה:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' סבר לה כר' אלעזר: (ב) שם ואיבעית אימא נפקא ליה מואים כל"ל ותיבות לא סבר לה כר' אלעזר שאכל קדש לפני זריקה. ג"כ פי' אי אמרת טמא שאכל קדש מקרא אחרינא נפקא לן אימור לן בכל קדש לא תגע ליף מינה אף לפני זריקה דאי לגופא אתא לטמא שאכל קודש אי"כ מהיכי תיתי ליף מינה נמי לפני זריקה: (ד) רש"י ד"ה ה"ג וכו' יתן ממנו וגו' אם כן חילוק חטאות ביניהם: (ה) תוס' ד"ה כל וכו' לאו דוקא קדמו אלא היינו לומר דשיך העשה:

מוסף רש"י

אתיא טומאתו טומאתו. כתיב באוכל קודש בטומאת הגוף וטומאתו עליו, וכתיב בביאת מקדש עוד טומאתו בו, מה ביאת מקדש איכא אזהרה ולא טמאתו את מחניהם, אף טומאת הגוף באוכל קודש תיפוק ליה אזהרה מבכל (זבחים לג:). **אזהרה לתרומה.** דאמורה בה כל ימי טהרה, שהיא טבולת יום אחרון לטומאת לידה (יבמות עה.) שאין לה הערב שמש עד מלאת ימיה שמביאה למחר כפרתה (שבועות ז:). **שהוא שוה בזרעו של אהרן.** בזכרים ונקבות, דאילו קדשי קדשים הנאכלים לבהנים אין נאכלים אלא לזכרי כהונה (יבמות עד:). **ההוא אזהרה לתרומה הוא דאתא.** כדמוכח מיפיה דקרא עד מלאת ימי טהרה, שיעריב שמשה שהיא טבולת יום אחרון שטובלת בשביעי לנידתה וכל ימי עזיבה שלה הרי היא טבולת יום אחרון וביום אחרונה ואחר מביאה קרבנה, ומדכתיב לא תגע עד מלאת, משמע אבל משימלאו ימיה תגע ואפילו מחוסרת כפרה, ע"כ בתרומה כתיב, לענין קדש עד שתביא כפרתה, יהבי מוקמינן להאי קרא ביבמות בהערל וכיון דבתרומה כתיב לא יגעו מלקות דקדש מניה ואפילו בק"ו, דאין מזהירין מן הדין (זבחים לג:). **דאמר קרא טומאתו טומאתו.** אזהרת טמא שלא יאכל קדש, אלמא אזהרתו מעונשו יצאת, ועונשו לאחר זריקה הוא ולא לפני זריקה, כדקתני בגמ' הקומץ רצה (מנחות כה:) יכול יהו חייבין עליו משום טומאה לפני זריקת דמים, תלמוד לומר כל טהור יאכל בשר, הניתר לטהורים חייבין עליו משום טומאה, שאין ניתר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה (זבחים לד:). **תניא כותיה דריש לקיש.** לאזהרה לאוכל קדש מהכא (שם לג:). **אזהרה לאוכל.** שלא תאכל בתרומה כל זמן שהיא טבולת יום אחרון (יבמות עה.). **מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה.** הכא לאוכל קדש טמא בכרת שנאמר (במדבר יט) וכרתה כי את מקדש ה' טמא, **אף קדש דבר שיש בו נטילת נשמה.** דהיינו אכילה בטומאה שהיא נגי קדש בכרת ואוכל תרומה במיתה, דכתיב (ויקרא כב) ומתו בו כי יחללוהו (שם).

אמרו לו. אחריס שמעשוהו משמו ולא שמעוהו מפיו אמרת דבר זה: אמר לפס לא. חזר בו: **כתיבא וחנינא.** מצינו כתוב לא תעשה שקדמו עשה ותנינן עליה לוקין ולא סגי ליה בקיום העשה: **חנינא הבא אל המקדש עמא.** קא משיב ליה בתלו הן הלוקין: **משום דקשיא ליה אונס.** נערה בתולה דאשכחן ביה לא תעשה שקדמו עשה דכתיב (דברים כב) ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה ותניא עליה שיקיים את העשה אם גירשה ויחזירנה ויפטור אלמא לאו שניתק לעשה משיב ליה: **אם ישראל הוא.** שיכול לקיים העשה ויחזירנה ממזיר ואינו לוקה: **ואם כהן הוא.** שאסור בגרושה לוקה ואינו מחזיר: **ואמאי.** אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה אם אינא לדרבי יוחנן הא לא תעשה שקדמו עשה הוא: **אמר עולא.** האי לאו שניתק לעשה הוא דאי לאו לנתוקי לאוי אתא האי עשה לא הוה מצטריך למכתביה דאי לאתחלתו ולומר שישאנה לא יאמר לו תהיה לאשה וגמר ממוציא שם רע דכתיב ביה נמי ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה: **אם אינו ענין.** לפני הגירושין שישאנה תנהו ענין לאחר הגירושין לומר שאם שלחה יחזירנה ותהיה לו לאשה ויפטר מן הלאו: **ואלבי.** הא איצטריך למיכתביה ושנו ענין לפניו דאי לא כתביה אונס ממוציא שם רע לא גמר דאנא אמינא מה למוציא שם רע דין הוא שיקנסוהו לכנסה שכן לוקה ומשלם נתחלתו כדכתיב ויסרו אותו וענשו אותו ואמרינן בכתובות (דף מו.) ויסרו זה מלקות: **מה אונס שאינו לוקה.** בתחלתו אמר רחמנא לו תהיה לאשה מוציא שם רע לא כל שכן: **ואם אינו ענין לפניו.** שהרי בעצמו כתוב כן תנהו ענין לאחריו: **שהרי אשתו היא.** שכבר קידשה ונשאה: **וגמר מיניה.** דכי היכי דמוציא שם רע לא לקי בגירושין אם החזיר אונס נמי לא לקי: **אי כך'ו.** מה מוציא שם רע שלוקה ומשלם בתחלתו אינו לוקה בגירושין אונס לא כל שכן: **אלא אמר רבא.** הא דתניא באונס מחזיר ואינו לוקה טעמא משום דעל כרחך לאו שניתק לעשה הוא דאמר קרא [1]כל ימיו לא הוה ליה למיכתב אלא לא יוכל לשלחה מאי כל ימיו הכי קאמר לא תהא בשילוחיה כל ימיו אלא יחזירנה ועל כרחך עמוד והחזר קאמר והכי קאמר ולו תהיה לאשה אם שלחה שלא יהו שילוחיה לכל ימיו הרי העשה אחר העברת הלאו: **והא לא דמי לאויה.** הא דאמר ר' יוחנן לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו הא לא דמי לאויה דלאו דחסימה שאין בו עשה והוא סמוך לפרשת מלקות [1]: **מיגרע גרע.** בתמיהה: **ההוא לנתוקי לאויה אתא.** עשה שאינו מתקיים אלא לאחר עברת הלאו לנתק את הלאו מעונש מלקות הוא בא: **הניחא למאן דתני בטלו אלא למאן דתני קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר.** הא דאמרת כל ימיו בעמוד והחזר קאי עשיתו לאו שניתק לעשה והרחבת לו זמן לקיום העשה כל ימיו ולדבריך הא דתניא מחזיר ואינו לוקה לעולם קאמר כל זמן שיכול לומר אני מחזיר אין ב"ד מלקין אותו הניחא למאן דתני לקמן בלאו הניתק לעשה בטל את העשה חייב על הלאו לא בטל את העשה פטור שהלאו תלוי בביטול העשה ואינו נגמר עד שיבטל את העשה בידים ביטול עולם שלא יוכל להתקיים עוד איכא למימר כל ימיו יש לו תקנה בחזרה שאין מבטל את העשה אלא מ"כ מדירה שלא תהנה ממנו נדר שאין לו הפרה כדלקמן אלא למאן דתני קיים את העשה פטור לא קיימו חייב שהעשה תיקונו של לאו הוא ואין הלאו תלוי בביטול העשה שמשעה שעבר הלאו נגמר אבל העשה ניתן לעקור המלקות ולכשיבא לבית דין או יקיים העשה ויפטר או יוקה ליכא למימר כל ימיו בעמוד והחזר קאי כדקאמרת שאם לא יחזירנה מיד כשיבא לב"ד יוקהו דהא ליכא למימר יקיים לאחר זמן דא"כ לא קיים היכי דמי לעולם הוא יכול לומר אני מקיים:

מידי

אמרו לו [2]ואלא אמר רבה אמרת אמר להו לא אמר רבה האלהים אמרה וכתיבא ותנינא כתיבא [1]וישלחו מן המחנה [וגו'] [2]ולא יטמאו את מחניהם תנינא הבא למקדש טמא אלא מאי טעמא קא הדר ביה משום דקשיא ליה אונס דתניא [3]אונס שגירש אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה אם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה אמאי לא תעשה שקדמו עשה הוא ולילקי אמר עולא לא יאמר לו תהיה לאשה באונס וליגמר ממוציא שם רע ומה [3]מוציא שם רע שלא עשה מעשה אמר רחמנא [3]ולו תהיה לאשה אונס לא כל שכן [3](למה נאמר) אם אינו ענין לפניו תנהו ענין לאחריו שאם גירש יחזיר ואכתי אונס ממוציא שם רע לא גמר דאיכא למיפרך מה למוציא שם רע שכן לוקה ומשלם אלא לא יאמר לו תהיה לאשה במוציא שם רע וליגמר מאונס ומה אונס שאינו לוקה ומשלם אמר רחמנא ולו תהיה לאשה מוציא שם רע לא כל שכן ולמה נאמר אם אינו ענין למוציא שם רע תנהו ענין לאונס אם אינו ענין לפניו תנהו ענין לאחריו ומוציא שם רע מאונס נמי לא גמר דאיכא למיפרך מה לאונס שכן עשה מעשה אלא לא יאמר לו תהיה לאשה במוציא שם רע שהרי אשתו היא למה נאמר אם אינו ענין למוציא שם רע תנהו ענין לאונס ואם אינו ענין לפניו תנהו ענין לאחריו ואימא ואם אינו ענין לפניו דמוציא שם רע תנהו ענין לאחריו דידיה דלא לקי אין הכי נמי ואתי אונס וגמר מיניה במאי גמר מיניה [4] אי בקל וחומר אי במה מצינו איכא למיפרך [3](כדפרכינן) מה למוציא שם רע שכן לא עשה מעשה אלא אמר רבא [3]כל ימיו בעמוד והחזר וכן כי אתא רבין א"ר יוחנן כל ימיו בעמוד והחזר א"ל רב פפא לרבא והא לא דמי לאויה [7]ללאו דחסימה א"ל משום דכתב ביה רחמנא מגרע גרע אי הכי לאו שניתק לעשה נמי לימא משום דכתב ביה רחמנא עשה יתירא מגרע גרע א"ל ההוא לנתוקי לאו הוא דאתא הניחא למאן דאמר [8]ביטלו ולא ביטלו אלא למאן דאמר קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר

תנינא הבא למקדש טמא. לוקה משום דלא הוי לאו הניתק לעשה לפי שקדמו עשה לאו"ת דלמא שאני התם דאיכא תרי לאוי ולא יטמאו מחניהם [5]ולא יטמאו מקדשי ולא אתי חד עשה ועקר תרי לאוין דהכי משמעינן בתמורה (דף ד: וסס) גבי המר ימיר דמשום הכי לא הוי לאו הניתק לעשה משום דאיכא תרי לאוין ולא עקר חד עשה תרי לאוין וי"ל דלא דמי דשאני התם דתרי לאוין סמוכין להדדי לא יחליפנו ולא ימיר אותו אבל הכא דאינן סמוכים אי איתא דלא קדמו עשה הוה ניתק [6]: **אם** כהן הוא לוקה ואינו מחזיר.

ואיכא למימר [9] דאתי עשה ודחי לא תעשה (ב) ועשה שאינו שוה בכל דהא אי אמרה לא בעינא ליה איכא עשה כלל: **כל** ימיו בעמוד והחזר קאי. פירש בקונטרס דקאי אלא יוכל לשלחה כל ימיו שילוח שלא יהא כל ימיו וכפ' עשרה יוחסין (קדושין דף עח.) פירש דקאי אלו תהיה לאשה דלעיל דהכי קאמר תהיה לאשה כל ימיו כלומר שכל ימיו הוא בלו תהיה לאשה בעמוד והחזר:

הניחא למאן דתני בטלו ולא בטלו. פירש בקונטרס דקאי לשינויא דרבא דכל ימיו בעמוד והחזר ויש לו תקנה בהחזרה שאין מבטל העשה אלא אם כן הדירה דאז אינו יכול לומר עדיין אשאנה אלא למאן דתני קיימו [3] מאי איכא למימר בכולי שמעתתא פירש הקונטר' דקיימו הייו כשמזהירין אותו ב"ד לקיים העשה הוא מקיימו וקשה דאם כן מאי פריך דלמאן דאמר קיימו ולא קיימו אינו כל ימיו בעמוד והחזר הא שפיר משכחת לה דהוי בעמוד והחזר כל כמה דלא בא לב"ד לכן נראה דלא מיקרי קיימו אלא

כב א מיי' פ"ז מהל' נערה הל' ז סמג עשין נז טוש"ע אה"ע סי' קנז סעיף ג:

ב [מיי' פ"ג מהל' נערה הלכה ד]:

רבינו חננאל

כגון וישלחו מן המחנה כל צרוע וגו' הרי עשה אל מחוץ למחנה תשלחום ולא יטמאו את מחניהם הרי לא תעשה ולוקין עליו. וקשיא ליה לר' יוחנן אי הכי אמאי חניא אונס שגירש אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה אם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר ישראל מחזיר ואינו לוקה אמאי אינו לוקה לא תעשה שקדמו עשה הוא שנאמר ולו תהיה לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שלחה כל ימיו. ובא עולא לפרק כי זה לא תעשה שניתק לעשה הוא דהאי ולו תהיה לאשה דכתב באונס אינו צריך לפניו דגמר ממוציא שם רע אלא לאחריו הוא דאתא שאם יגרש יחזור ויקחנה ולו תהיה לאשה לפיכך לא לקי. ודחי' להאי סברא הכי אונס ממוציא שם רע לא גמר דאיכא למיפרך כו'. אלא לא הוה צריך למכתב ולו תהיה לאשה במוציא שם רע שהרי כבר אשתו היא למה נאמר ללמד שאם גירש מוציא שם רע אחרי שלקה ונענש אינו לוקה אלא מחזירה בעל כרחו ודיו וגמר אונס ממוציא שם רע שמחזיר ואינו לוקה. ודחי' איכא למיפרך מה למוציא שם רע שכן לא עשה מעשה ופריק רבא שעשה מעשה ופריק רבא למה אונס אינו לוקה משום דכל ימיו בעמוד והחזר קאי ומיתקן (דלאו) [דלאו] שבו וכן א"ר יוחנן. ואקשינן והא לא דמי לאו שקדמו עשה ללאו דחסימה. ומתמהינן משום דכתב עשה יתירא גרע ליה. ואקש' אי הכי לאו שניתק לעשה נמי נימא הכי משום דכתב ביה גבי נותר לא תותירו ממנו עד בקר והדר כתב והנותר ממנו עד בקר באש תשרופו מיגרע גרע. ופרקינן האי והנותר ממנו עד בקר לתקוניה ללאויה הוא דאתא. כלומר אם עבר והותיר ישרפנו בבקר ודיו. ואמרינן הא ניחא למאן דתני כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה קיים עשה שבה פטור לא קיים חייב ט) היינו דאיכא למימר לתקוניה לאוי הוא דאתא אלא למאן דתני ביטלו חייב כגון שהאכיל הנותר לכלבים הוא דחייב דהא לא אפשר למישרפיה אבל ג) הכא אם הנותר כמות שהוא אע"פ שלא שרפו אינו חייב מאי איכא למימר ופרקינן

עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

ט) [לקמן טז.] תמורה ה., כ) רש"ל מ"ו, ג) [גיטין 5. תמורה ה.], ד) [לעיל יג: פסחים מא.], ה) [לקמן טז. חולין קמח.], ו) [דברים כבן, ז) [דברים כה], ח) לא נמצא כן בכתוב וא"ל ואל המקדש לא תבא וכן הביאו הרמב"ם בס' המצות מצות לא תעשה מצוה ע"ב ללאו יחיה [וע"ע תוס' חולין פז. סוף ד"ה פ: הגה למהוסק], ט) [ועי' תוס' חולין פ: ד"ה הגה],

תורה אור השלם

1. צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִשַּׁלְּחוּ מִן הַמַּחֲנֶה כָּל צָרוּעַ וְכָל זָב וְכֹל טָמֵא לַנָּפֶשׁ: במדבר ה ב
2. מִזְּכֹר עַד נְקֵבָה תְּשַׁלְּחוּ אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה תְּשַׁלְּחוּם וְלֹא יְטַמְּאוּ אֶת מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם: במדבר ה ג
3. וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶסֶף וְנָתְנוּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו: דברים כב יט

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אם וכו' דאתי עשה. עיין יומא דף ס ע"ל תוס' ד"ה ואכמי איצטריך:

הגהות הב"ח

(א) גמ' א כמאי גמר מיניה (אי בק"ו וכו' אלא אמר רבא) תא"מ וע"ב ס"ל אי בק"ו איכא למיפרך מה למוציא שם רע שכן לא עשה מעשה אי כמה מצינו איכא למפרך כדפרכינן אלא אמר רבא: (ב) תוס' ד"ה אם וכו' דעשה שאינו שוה בכל הוא דהא: (ג) ד"ה הניחא וכו' קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר:

מוסף רש"י

כל ימיו בעמוד והחזר. דהאי כל ימיו קרא ימיהא הוא וכא ללמדך לא יוכל לשלחה ואם שלח לא יהא בשלוחה כל ימיו, שב"ד כופין אותו להחזירה ואינו נוקה על שילוחו שנתקו הכתוב לעשה של עמוד והחזר (גיטין צ:). **ללאו דחסימה.** שהוא כתוב אלא פרשת מלקות (לעיל יג:).

ט) גירסת רבינו בכל הסוגיא להיפך מגירסת רש"י ותי' רמב"ן וריטב"א: ב) כ"ה גם בעיבור ערך קם אבל נראה לכאורה דע"ם הוא ול"ל אבל הניח את הנותר. ועי' רמב"ם בפי' המשנה וכתיבורו שמפרש דאיכא בינייהו אם לא ביטל כדיש רק ממילא ע"ש: